

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor m. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.
 Ára évenyre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhétbe sorolt először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
 A „Nyilthála” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, martius 10.

(D) A végzet különös játéka az, minélfogva gyakran a legsöndestebb kedélyű s békészeretőbb embereket keveri harczba, vagy folytonos vitatkozásokba.

Ezen játék tárgyai vagyunk magunk is. Elképzeljük gyakran, hogy román és szász atyáinkai mily véres száju székelnek képzelnék minket, bárha éppen ellenkezőleg, szeretjük a csendet és ildomosságot; hogyan képzelik ők epénket dagadva a gyűlölettől, holott bizony sokkal inkább van szívünk, mint epénk. A végzet akarta úgy, hogy mi, kik mindig legörömostebb hallgatunk, szólni kénytelenek vagyunk, egy hallgató nemzétből. Követjük sorunkat és elmondjuk, a mit jogfogalmainkkal ellenkezőnek látva elmondanunk lehet.

Ilyen nyilvános állásunk és jogi felfogásunk természeténél fogva nem lehet elhallgatnunk a szász nemzeti egyetem legújabb tényét.

Ez egyetem febr. 25-én tartott ülésében, a helyhatóságok jogkorlátait teljesen átélve, az országos joggyakorlat sorompóiba lépett. A törvénykezés s közigazgatás külön választásába vegyült, mely a bíróságok szervezésére is fogja őket elvezetni; sőt a vitatkozás közben magának annyira vindicálja a törvényhozási jogot, miképp ő felsége leiratában ezen tételt hogy: „törvényhozási uton”, úgy magyarázza már, hogy a „szász egyetem után.”

Kérdjük bármely jogtudostól: hozhat-e köztörvényt más, mint az országgyűlés a királylyal, vagy hol nincs alkotmány — maga az uralkodó? Valjon hol van a királyföldnek oly előzménye, melyből az egyetem képviselői ezen testület törvényhozási jogát kimagyarázhatnák?

A megyék és helyhatóságok csak statutumokat hozhatnak; de oly törvényt, mely valamely területre nézve az ország addigi törvényeit s gyakorlatát megváltoztatja, mely az országot illető elvi kérdések körébe vág, oly törvényt helyhatóság nem hozhat; már pedig, hogy a szász föld nem egyéb, mint municipium, látható a királyföld statutumainak előszavában, hol e statutak codex juris municipalisnak nevezetnek, s így csak annyiban bír érvénnyel, a mennyiben az országos törvénnyel nem ellenkezik.

És kérdjük, mit mondanának a szászok, ha Dobokamegye bizottmánya neki fogna és elválasztaná a közigazgatást a törvénykezéstől s új alakban szerveznék tiszteit és bíróságát?

Nemde magok azt mondanák, hogy túllépett Doboka a helyhatósági jog korlátain s magának országos jogokat vindicált. És valjon az udvar legújabb megyejeg körüli intézkedéseivel összehangzó-e a szász egyetem azon eljárása, melylyel túllépett mindazon hatáskörön, melyet valaha a megyei omnipotentia magának tulajdonított?

Mi nem kárhoztatjuk el a népeket, melyek a reájok nézve kedvező momentumokat kizsákmányolni törekcsenek; de szeretjük azt, hogy a fogalmakat össze ne zavarják.

Mintán a szász egyetem országos jogok gyakorlatába vágott, az uralkodó fölségtől függ, hogy azt méltányolja vagy ne; de ha ez országos jogra törekszik, ám akkor következetesebbnek látjuk Schmidt Henrich urat, ki ki is mondá, hogy legyenek tehát külön ország.

Ha az egyetem a királyföldnek törvényt hozhat, politikai és judicialis szervezetet vihet véghez, követeket küldözhet a trónhoz, egyenest ott erősítheti meg országos körbe vágó intézkedéseit: ekkor kérdjük, miért jelenik meg az erdélyi vagy akár-melyik országgyűlésen, mi hozzászólandója van neki a más két erdélyi terület ügyeihez, midőn saját ügyeit amazoktól tökéletesen elkülönítette?

Hisz azon hatáskörökön felül, melyet a szász universitás elfoglalt az octoberi diploma és a februári patens korlátai közt, Erdélynek több joga nincsen, mert ezen diploma és patens a főbb országos kérdéseket a birodalmi tanács hatáskörébe tette át. A szászok már határozottan nyilatkoztak ezen birodalmi alkotmány mellett, e szerint az államjogokat az államtanácsban akarják gyakorolni; a mi jogot pedig

ezen alkotmány a Landtagoknak meghagyott, ezen jogoknak a szász universitás tetteles gyakorlatába lépett; ugyan tehát minő jogot akar gyakorolni egy erdélyi országgyűlésen? s mintán ő a királyföld feletti egész dispositiot az ország kezéből kiragadni kívánja, minő jogosultsággal jelenik meg az erdélyi országgyűlésen, hogy törvényt szabjon ott a más három nemzetenek, kiknek törvényhozási jogát a királyföldre nézve tettelesen magához ragadta?

Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a királyföld ne jelenjen meg egy közös képviselőten, ésak azt akarjuk kimutatni, hogy ne játszdja el ezen megjelenéshez természetesen jogát, vagy ne kívánjon ott a más két nemzetenek birájaként jelenni meg.

Már pedig birájaként fog megjelenni, ha a királyföldre nézve minden országos joggyakorlatot magához ragad annyira, hogy az ő ügyeihez Erdély többi nemzetei mit sem szólhatnak, míg ő megjelen a közös gyűlésen és szól a többi nemzet ügyeihez. Itt nincs többé viszonyosság, ha a kérdést a szászoktól elfogadott birodalmi alkotmány álláspontja szerint fogjuk fel; mert ezen alkotmány Erdélynek semmi felsőbb jogot sem hagy fen saját országgyűlésére, a mit a szász egyetem egész terjedelmében saját hatáskörébe ne ragadott volna.

Ő tehát résztvesz a reánk szabandó törvények hozatalában a nélkül, hogy reá nézve nekünk viszonyos befolyásunk lehetne. Ő elmegy az erdélyi országgyűlésre, s hozzászól az ország törvényhozásához, mely őt nem kötelezi, miután ő már magának meghozta mindazon törvényt, a melynek hozatalára a februári patens az országot feljogosította. Nemde furesa ez? Mit keres ott valaki, honnan egész részét előre kivette? Ők hánytorgatták nekünk, hogy 1848-i intézkedéseinket a jogegyenlőségre fektettük, szembe állíták a nemzetiségek jogát, s mit tettek a királyföldön: főtörvényszékek létesítésénél figyeltek-e a nemzetiségre? nemcsak az egyéni jog mellett maradtak? Mi 1861-ki bizottmányainknak felét románokból állítottuk ki, hány román van a szász universitásban, mely országos törvények hozatalába elegyedett? Azt hisszük, biztosabb volna a szászokra nézve, ha nem egy ország jogának hitelére igyekeznének kizsákmányolni-e nekik kedvező napokat. A municipális jognak ily országos joggá erőszakolása még sokkal élénkebben tünteti fel a többi megyehatóságok újdon korlátait.

Római régiségek.

A muzeum egyet bizottmányának figyelmébe ajánljuk, alulírott tiszteit barátunk következő hozzáni intézeti levelét, melyet a tárgy fontosságánál fogva nyilvánosságra adni szükségesnek láttunk.

Tiszteit barátom! Hunyadi János és kastélyával átellenben délre, a Kővári László hazánkfa történelmi iratai szerint létezett egy a Templariusok által András király korában épült kastély alakú templom, mely a 13-dik században összeomlott, (ugy hiszem, hogy azon korbeli templariusok osak is a pápától akarván függni, az erdélyi kormány alatti püspök kieszközölte ezen véutli klastrom újjászervezését) elég, hogy újjászerveződött, és most azon helyet egy iteni román felszabadult, vagy inkább zselléri minőségű ember megvette a nemes Bucsi családtól, és bosszasabban birta. Ezen évben eszébe jutott egy házat is építeni, és irt helyen némi kövek és régi kőfalazat látszatán, hogy köveket szerkeszessen asni kezdett, az ásása folytán igen érdekes régi római és talán dacus korokból való kövek kerülnek napfényre, a többek közt már eddig következő kövek ásatnak: négy szobor, feje egyiknek sinez, háromnak lábai nincsenek, egyiknek csak feje nincz, egy négy szögű kő vagyon, melyen 12 sor deák (latin) írás van római betűkkel, még eddig nem mehetünk el rajta (szakavatott ember ezt hamar és könnyen átolvashatja), több összetört darab van még írással; van egy kő három oldalán kímetszve, még pedig a két oldalán olyan két férfi alak van, melyek igen hasonlók a római legionáriusokhoz, a közepén alól egy urna forma, melyből felkanyarodik szőlő tö, és ezen több szőlő-gerezed vannak levelekkel, az urna tetején két madár látszik, két felől az urna alján két kutya alak látható; ezen követ meg is vettem, és ez uttal szerződtem a tulajdonossal, hogy előttem nem szabad neki senkinek sem eladni semmit; mindazonáltal az ember ki van téve az örökös kísérteteknek stb. Azért igen óhajtanám, ha a muzeum részéről egy szakavatott egyén lejönné és meglekintené az ásatást, és abban az esetben, ha ne talán érdekteleneek lennének a kövek, akkor nem tennék áldozatot, hogy minden áron magamévá tegyem a köveket, ellenkező esetben pedig, ha t. i. érdekesek, akkor mindent elkövetek, és kezeimből nem bocsátom ki. Sajnálom, hogy szakavatott nem vagyok, és nem tehetek journalistikai jelentést, de remélem, hogy valaki le fog jönni, kit igen szívesen látnék egyenesen házamnál, és akkor a közönség elébe is juthat, még pedig szakismerettel, és úgy hiszem, hogy szakértő, ha a helyet áttekint, az ásatásra nézve egy észszerű irányt képes leend adni, mert úgy gondolom, hogy ott még kriptapince van, melynek kiásatása sok érdeket nyújthat. Eppen most jelentik (estve), hogy két darab püszit is kaptak, majd reggel azokat is számügyre veszem; különös az is, hogy az omladékok közt különböző helyeken sok embercsontokat és koponyákat találtak, a mi jó részt annak jele, hogy az összeomlás vagy rombolás alkalmával veszték oda.

Minékutána ezeket becses figyelmébe ajánlom, maradjon öszinte hazafini tisztelettel szeretni meg nem szűnő hazafi szolgálja barátja
 Benedikt Albert.

Nyilthála gróf Mikó Imre ur ő exclájához.

Nagyméltóságu gróf ur, kegyelmes uram!

A szerény és munkás reformatus pap Bod Péter életének leírását két példányban, excellentiád kegyességéből én és az erdélyi egyházmegye nagy örömmel és nagy tisztelettel vettük; egy örök zöld koszorú ez a fáradhatatlan lelkes sirhalmára, gyögyír a méltatlan megvetést mélyen érő szegény reformatus lelkesek fájós szívére, s újabb záloga, az exclád emberiséget becsülni tudó, önzéstelen, munkás, közhasznú életének. Én, és ezen egyházmegye papjai, eszedelünk Istennek, hogy az exclád nekünk legdrágább életét tartsa fenn hosszas időig!!! És hazánk s nemzetünk közel jövőjében gyönyörrel szemlélhesse exclád munkás honszerelmének bár zsenge gyümölcseit, hogy a midőn többé, mely fájdalom!! exclád egyetlen egy szív- és élet-örömvirága virulni megszűnt, bár némi kárpótlással viruljon a hon, melyet exclád, mint honatya oly forrón szeret!!!

Van még egy nagy adóssága nemzetünknek, nyomasztólag súlyosodik naponta a nemzet szívére, gyorsan szaporodó kamatjával, alázatosan bocsánatért esedezem, hogy merészeltem felhozni, de nyomja saját szívemet is (pedig mi az a nemzeti életben), ez a nagy férfi a szerenesetlen Benkő József; a szerenesetlenség az ő bámulatos nagy szellemét nem körhíthi homálylyal, mint Cornelius mondja Eumenról: „Huic si virtuti par data esset fortuna, non ille quidem major fuisset, sed multo illustrior atque honoratior.” Kegyelem uram! alázatosan könyörgök, méltóztasson meg nem engedni, hogy ez a nagy szellem, minden jel és jutalom nélkül a feledés sötét éjéjébe merüljön! *) Csak kezdeményezés kell, bemélyedtet jelentéktelen sirhalmára, mely felett a halhatatlan geniusz könnyes szemekkel viraszt, részvétre fogja melegíteni a Székelyhon sok jóra és szépre termett hő keblű fiait és leányait.

A midőn legalázatosabban bocsánatért esedezném, magamat és egyházmegyénket kegyességébe ajánlván, mely tisztelettel maradtam excellentiádnak, Olaszteleken, febr. 23. 1863.

alázatos szolgálja
 Benedek József s. k.
 erdélyi esperes.

Torda, mart. 8.

Nec rapit ad se quod erit commune multorum.

I. Borászatunk. Tozaváros — csekély különbséggel — mintegy 600 hold szőlőt mivel. Szőlőterületét tekintve, tehát páratlanul áll az országban, s erős bortermő helységek, mint Berethalom, Medgyes, vele csak messziről, ugy-szólvá táviratilag versenyeznek. Mekkora tökélet képvisel e terület! mily bőséges forrása lehetne az polgári jólétének, vagyonosságának, magas jókedvének! Bati Gábor, a finta-házi csodaember, a szőlő varázsló, a ki félholdnyi területről 400 veder bort tud évenként leszálni, a tordai hegyekről 500,000 vedret csikarna ki; a jámbor szász félannyit, a zilahi ember holdonként legalább 200 vedret, teszen 120,000 vedret. Mi a kiket holmi tulságos ambitiók nem háborgatnak, követelésünkben szerényebbek vagyunk, s egy catast. bold után csak is 100 veder termést számítunk. Nálunk, kik maiglan exclusiv fogyasztási jogokat élveztünk, három váltó frtot számítva egy veder után, évenként 60,000—72,000 o. ért. frtot hozna forgalomba. Fele, avagy csak harmada legyen tiszta haszon, 24,000 frt tiszta haszon egyetlen iparezikk után! Ha ezen arányban jövedelmezne határunk, iparüzletünk, avagy volna-e okunk még csak álmunkban is rebegni éhségtől, dűghaláltól, sáskától, vagy adó-executiótól!

Állapotaink komolyabbak; szenvedéseink, fájdalomaink sokkal szívrehatóbbak, közügyeink iránti rokonszenvünk sokkal öszintébb, semmint kedvünk lehetne állatni, amint magunkat vagy a közönséget, vagy újabb tápanyagot szolgáltatni hagyományos rögöszmének. Az idő megérkezett, a mikor borászati állapotainkat hiven és igazán, az öszsereteti hűségi, és önamítás nélkül kell mérlegelni.

*) Jól sejtő a tiszt. ur, hová kell buzgó óhajtaival folyamodnia. Hazánk nagy fának forró gondja van azoknak emlékeztetőre, kik a tudomány terén tették a legfontosabb szolgálót hazánknak; és tudomásával bírnak annak, hogy ő excellentiája Benkő emléke iránt is ápolja s kitüntetendő hazánk igéretét.
 Szék.

Kedvező égalj alatt a munkát szakismerettel párosítani tudó nép kezében hatszáz hold szőlő valóságos aranybánya; de a hol még mindig öröklött eljövetelek, konok ragaszkodás a megszokott régihez, az okserű haladás vívmányaival szemben, önbírt mozdulatlanúság szerepelnek a szőlőművelésben, ott hatszáz hold szőlő, a számok kérelmetlen logikája szerint, mely mindig a nyers eredményből következik a gazda bölcsességére vagy oktalanságára, nem áldás, hanem valóságos calamitás, melyet nyolcezer részre osztva is, egynek igen sok jut belőle.

A természeti constellatiók, éghajlat, talaj s hegyeink fekvése, némi kivételekkel, kedvezők a bortermelésnek. Azt sem akarom elvitatni, hogyha aképp járnánk el bortermelésünk dolgában, mint a hogy simpliciter el nem járunk, hegyeink termékével nemcsak vendégszerető asztalainkon, nem csak az Aranyos hídjáig, még a külföld piacozásai is parádrozhatnánk. De ne tessék rosz neven venni, ha nyíltan kimondom: miszerint úgy a mint tényleg állunk, borunk aránylag borzasztóan kevés terem, minőségét edes magunkon kívül senki se dicseri, egész szőlőgazdaságunk pedig ártól z-ig nem vagyonsodásunkat, hanem szegényedésünket, romlásunkat eszközli. Szőlőgazdaságunkban nincs rend, kombináció, nincs a számítás azon tisztasága, mely nélkül a fekvő tőke a forgó tőkével együtt naponta szemünk láttára fogy, apad, vagy más célra szükségelt tőkénk csontulnak, hogy ha Isten kegyelméből maradt volna még tőkénk is, mit igénybe vehetnénk.

Nagy szerencsétlenségünk az nekünk tordaiaknak, (és in hoc puncto nem egymagunkra állunk), hogy sok baj okát ott keressük, a hol az nincs, vagy ott, a hol aztán a dolgon legalább de praesenti segíteni nem lehet; de ovatosan messziről kikerüljük, vagy ha éppen rajta kapnak, prókatori módra elvitatjuk, hogy mi magunk ugyan oka semminek se vagyunk, olyan ártatlanok vagyunk, mint a bárány, orvosszerek után futunk lötnék in hortis contra vim mortis, azaz a magunkban fészkelő baj ellen, melynek egyedüli övszere önmagunkban volna, hogyha nem sajnálnók felnyitni nemcsak testi, hanem lelki szemünket is.

A mikor szőlőhegyeink termékenysége, sőt boraink felett merészeltünk pácizást tőnni az efféléhez nálunk nem közönséges bátorság kívántatik, a szőlőgazdaságunk körüli eljárásunkat könnyelműnek, oktalannak, károsnak bélyegezzük, mely ezer más nyomorúságunkat, melyben éppen nyakig vagyunk, még súlyosabbá teszi, megvárja tollunk bizonyosan a nélkül, hogy szokása szerint felcsattanna a jóakarunkat kétségbevonás akár mely polgártársunk, hogy indokoljuk s bizonyítsuk is be a vádat, ha vád, helyreigazítsuk a tévedést, ha tévedés?

Ugy, a hogy tollunk kitelik, kívánnuk e lapokban rendre megfellelni várakozásának, vagy ha ugy tetszik követelésének.

A catastralis felvételek alapján nálunk közép számmal a szőlő holdonként I. osztályban 89, másodikban 79, harmadikban 69 veder bort terem 8. 6. 4. arányu tisztajövedelemmel. Kerekszámban tehát 80 veder termés esik egy holdra évenként, hat százalék tisztajövedelem mellett. Fel se tehetne a földmérő bizottmány, hogy számító gazda csekélyebb jövedelemre való kilitással szőlőművelésre vesztegetse pénzét, erejét, idejét. Látszólag mérsékelt, valóságosan magasra csigázott árt szabott, több gazdasági értelmességet tulajdonítván, mint a mennyivel bírnak. Beszéltesstik a tényeket, a számokat, melyek nem tűnnek ellenmondást. Az ő tordai szőlőhegyek terméteke körülbelül — valamivel több lehet — 400 holdra megy, 200 holdat új Tordára számított. 1848 előtt fejedelmi adomány alapján e területen termő dézsanegyed a papság javadalmát képezte. Közép számmal egy évi dézsanegyed (quarta jövedelem) alig közelítette meg a 600 vedret, 800—1000 vederig ezekben

egyszer emelkedett. 600 veder quarta 24,000 veder termés képvisel, a melyet ha 400 holdra felosztunk, nem 80, csak 60 veder termés esik egy bolra. Ez elvitathatlan tény. Megfogná-e kérdem, a szőlőszámi magyar, vagy a szász atyafi a kapanyelét ily silány proventusra való kilitással, melynek előbb utóbb vagy a gazda, vagy a föld lesz nyomorékja? Terem bizony náluk a szőlő holdonként nem 60, hanem 200—300 veder bort, a mint erről a szász papok intima dézma listái (in petto) bizonyoságot tehetnek; és miért? mert tán nem az a nap sűt az égen? Oh nem, mert náluk nem az előitételek hosszú laistromából kölesön vett gazdasági elvek alapján, nem félvalról, spanyol-magyar uriason, bosszuszáru pipász mellett, hanem szakértőleg, bölcs számításal, a nemes növény természetét, erényeit és makrancait ismerő tudományal látók mindig magadejében, mindig következetesen a munka után, és mert náluk az értelmes szőlőgazda esze és szeme, higgadt tapasztalása vezeti a kényes mütételét jökefogóan napszámossait, s nem megfordítva, mint nálunk, hol az agyafut vinecellér, vagy a minden szemétről felszedett buta és egyszerűsmind tunya napszámós az együgyű jámbor gazda szemelátára okatlan munkájával, még fájában megszedi néha több év reményteljes terményét.

Kérem nem 60, de posito 80 veder évi termésrel holdonként, még így is elszegényítő foglalkozás nálunk a szőlőművelés. Bocssassuk itt is a szászok áttörhetlen phalanxát előre! Város helyen, és főképp nálunk, hol nagy kiterjedésű határunk 4—5 annyi munka- s beruházási erőt szükségelne, hogy ha volna honnan előteremteni, aránylag legdrágább a napszám, s még e felett a drága napszámós el is van kényeztetve; egy hold szőlőnek az ő distingált 10 féle munkája legalább számításal nem kevesebb, mint 60 új frba kertli. Karó- és tökenjítás, trágya, gyeplítés, pástorbér adó és pótlékai legyen csak 10 frt; a szőlőföld holdjának mérsékelt 100 új frba becslve - kamatja teszen 6 forintot; szűrteti költségek, u. m. szekérbér, szedők diurnauma in natura, aztán a szokásos magyar dinom-dánom (ha megfájul sem bűnöm, ugy is egyszer élem világom) levisσιμο calculo 10 frt, summa summarum: 86 frt. A bornak vedre után okvetlen mostani ezüstértékű 12 piculát kell megérni, ha 10 frt tiszta hasznót akarunk kieroszakolni. Amde ne ámituk magunkat saját romlásunkra. 10 év óta csak két ízben közelített meg termésünk a 80 vedret holdonként. Többször szűrtünk 60tól le 40-ig. Tessék már most hánytorgatni a hasznót, a mi sehol sincs. Aztán ne feledjük ki a mostoha éveket, a gyakori elemi csapásokat, melyek a természet részéről is sürűbben járnak mint máskor, ezeknek súlyát csak is az aránylagosan jó, s egyenlő művelés által nyert termény benső minőségé tudná enyhíteni, aszapszán valahogy a geometriai arányokban növekvő deficitet. Tegyük mindezekhez a gyümölcstelentől elpazarlott időt (mert tán az időknek nálunk is megjő az árva valahára), s bizonyára boroznó fog hátunk azon összegek, persze csak papírra írt tűre, de zseblünket laposra silányító szájmájaitól, melyek tiszta s el nem vitatható keserves kár képpen tűnnek fel borászunk oeconomicájában; annyi keservesebben most is fél még sokáig, mikor különben is akár hogy kertiessük, poeolyákba tapiesztálunk, s a körülmények kérelmetlen kényserzettség miatt köteleességünké vált, oktalannál nem rongálni saját testünket, hanem megismerni bajainkat, hibáinkat, arra és csak arra fordítván nemesebb erőnket, a mire képesek vagyunk; vagy ha minden áron nemcsak ipafosok, mezőgazdák, kereskedők stb. (ex omnibus aliquid, ex toto), hanem borászok is akarunk lenni in una eademque persona, fogjuk markoljuk meg a botnak mind a két végét, legyünk bortermelők nem more patrio, hanem ex professo szakértők, értelmes, bölcsen számító bortermelők, a mint az magyar embertől Tordán a másutt is könnyen kitelik.

„Ország füle hallatára ilyeneket hallani, olyantól pedig, a ki nem is tős gyökéres triuncus, hanem csak afféle per incidens acclimatizált polgár, koczkaztatni egy nemes városnak meg nem rendített borászati bitelet (nem kell azt féltetni a mi nincs) azt mondaní róla, hogy a mint viszi bortermelését, saját romlásának sirját ássa, hogy szőlőföldje tulon tul sok, bora tulon innen kevés, és bora... ez már mégis csak sok.“ Ki önk hibáit, tán e részben sok más osztóztársai vannak, vis-a-vis lobbantja szemőkre, bizonyára önk javára teszi. Mennyivel kényelmesebb volna halgatni, vagy olesó dicsőitésekkal még olesőbb népszerűséget hajhászni. Netessék rosz neven venni. Ezután következék a java. Mert ki kell mondanom, s ezennel állítom, erősítem is: miképp e káros gazdálkodás oka, nem az áldott jó föld, sem nem az eléggé kedvező éghajlat; oka egyedül előitéleteinkben, fonák eljárásunkban rejlik. Nem szeretjük, s restellünk tanulni; egy bajszállal se tudunk többet, jobbat azoknál, kik akkor, a mikor, hegyeinket a nemes szőlőföldkével beültették.

Registraljuk ezuttal néhány szarvasabb hibáinkat. Kezdjük a szőlőszeti A. B. C. első betűjén. (Folytatjuk).

Béjelentése a végleges urbér kárpótlási igényeknek a következő kormányzékai hirdetmény értelmében történendő:

1,326/98 n. k. 1863.

Hirdetmény.

Méltóztatott ő cs. és apostoli kir. Felsége mult évi Kiszasszonybó 14-rol 3,051 udvari sz. a. kelt legfelsőbb k. határozánya által azon ezőlől, hogy a csak előleges kárpótlást nyert, de a községenkénti együltleges felmérések (Concretal-Vermessung) magasabb kárpótlási igényre jogosított földbirtokosok kielégítése az egyéni felszámolások bevezetése nem halasztassék, az együltleges felmérések által eredményezett területi többség tárgyalatását és kiszámítását oly formán megrendelni, miszerint az illetékjogosított földbirtokosoknak szabályszerű módon csak a kárpótlási tőke utalványoztassék és adassék ki, a számszerint megállapított 1848-dik évi Sz.-Jakobbó 1-től tökécsített kamathatárlekők ellenben, az egyéni felszámolások bevezetése a földterher mentesítési pénzalap biztosításánál, a lehető visszatérítési igények számára visszatartassanak.

Ezen legfelsőbb kir. rendelvény azon értesítéssel tétetik közhírre, miszerint az illető vételjogosult földbirtokosok, abban az esetben, ha végleges urbéri kárpótlási igényeiket érvényesíteni kívánják, ez iránti kérvényeiket, hivatkozva azonban a mennyire lehet, az előleges kárpótlási határozvány keltére és számára, vagy legalább a községek neveire, a kir. főkörmányszékhez mint földterhermentesítési alapigazgatósághoz folyó évi május 17-ig annyiaval bizonyosabban adják be, mivel ellenkező esetben a valósitási költségeket nem a földterhermentesítési pénzalap, hanem az elmulasztó felek lesznek kötelesek hordozni. Továbbá a vételjogosult földbirtokosok arra is figyelmeztetnek, hogy miután az együltleges felmérések eredményei következtében folyamatba vett telekkönyvi kiigazítások előtt számtalan birtokváltozások történtek, melyek a vételjogosítottaknak egyfelől kárára, másfelől illetékelen javára lehetnek, az ily változásokat kitisztázván, beadványaikban jelezték be, mivel ellenkező esetben, ha t. i. a valósitási bizottságok az ezen tárgyra nézve kiadott utasítás szerinti eljárás dacára egy vagy más birtokot ki nem tisztázandhatóak, a ki nem tisztázott birtok után járó végleges urbéri kárpótlás az úgy végleges bezársásig nem fog kiadattatni.

Az erd. kir. főkörmányszéknek 1863-dik évi Boldogasszonybó 17-én Kolozsvárt tartott üléséből.

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Édes Sofie! — szolt Andrásné — én a multat örök feledés fátyolával takartam el; csak annyi emlékezetet hoztam át jelenembe, mely csöndes boldogságom felfogására nézve hévmérőül szolgáljon. Mi elférünk egymás mellett a társadalomban, ha oly tények nem hoznak összeültözése, melyeknél a hálaköteletesség és erkölcsi érzések öszlőnnek kell engednem, s ezen sugallatim szerint eszelekednem. Kérem édes Rinald — folytatá a ház urához — rendelje meg a kocsisnak, hogy fogjon be; sietnem kell vissza Zováthfalvára.

— Kedves ányam! — szolt Rinald — most tízenegy óra, csak nem fog ebéd előtt eltávozní? —

— Mit gondol Mari néni, egy megszomorítani minket! — szolt Izidora.

— Legyen bocssánat nekem — szolt Andrásné — hazatérésem annyira sürgető, hogy egy órát sem lehet késnem. Kérem azért édes Rinald, ne is marassanak; te is kedves Izidorám hallgass, a megtagadás nekem igen kedvetlen érzéseket okoz, pedig meg kell tagadnom, mert a Zováthy-család nem fog addig ebédelni, míg haza nem érkezem. Oly ígérettel jöttem el, hogy ebédre hön lesznek s nálunk az a szokás, hogy a legkisebb ígéretet sem szabad megszegni.

Látván Rinald, hogy a marasztással célt nem ér, csöngtetett s rendezetet adott apródjának, hogy befogasson.

Nem sokára Zováthyné a kis Frigyessele bűsűt vett a háztól s vendégeit. Szorakoztatásból látszott, hogy egy pár szót akart volna Izidorával váltani, de erre teljességgel rése nem nyílt. Midőn indult és Izidora karonfogta őt, elárulva azon szándokát, hogy kocsijáig elkíséri, reményleni kezdé a grófné, hogy tán lel alkalmat rövid szócserére; de e reménye meghiusult a miatt, hogy gróf Hallayné szokása ellenére szintén követte őket s példáját után Vilmos és Rinald is a kísérethez csatlakoztak.

Csak a felülés perczében lett alkalmat Izidora ennyit sugatni a grófnőhez:

— Csókolom a kedves Elizt, mondja meg Mari néni.

E szavainál gróf Hallayné hangja szakította meg Izidora izenetét. A grófnő észrevelte, hogy a hölgy titkon beszélni akar Zováthynéval, oda sietett tehát a kocsihoz, így szölvá:

— Köppenyed szegélye Kér és el fog sárosodni. Ezzel kezdé begyümötlőni a kocsiába Zováthy Andrásné felőtőnyének szárnyait.

Lehetetlen volt Izidorának befejeznie elkezdett mondatát, pedig Zováthyné, a mint képzelhetjük, nagyon vágott egy szempillantásnyi időt nyerhetni bár, mialatt Izidorának Vilmoshoz való viszonyát kifizéshette volna.

Lesz idő arra később, gondola végre s parancsolá a kocsisnak, hogy induljon.

Zováthy Andrásné forró nyilatkozatai a Gerőné házáról Ozdy Vilmos szívében kedves emlékezetekélt ébresztettek fel.

E nemes családdal esetleg történt megismerkedése után oly hamar kellett Kolozsvárra elutaznia, hogy éppen nem lehetett ideje Zováthfalván újabb látogatást tenni. Azután folytonosan Kolozsvárott mulatván, az élénk társas körök örömeibe osztotta ily

távol vidékre kirándulást nem tehetett. Megígerte azonban többszörösen Gábornak, hogy mielőtt családjával együtt haza fognak költözni, együtt is teendők látogatásukat Zováthfalván s e részben Gábor a szülőknek s Aránaknak is birta ígérte.

E perczben, midőn Vilmos Izidorába vetett reményeiben annyira csalódva érzé magát, bármennyire állta, hogy ő szívet és nem külsőt keres, mely levertség vett erőt egéskor lényén. Ő Kolozsvárról csak Izidora elkísérése végett és néhány napra távozott el; most hőbb vágat érzett mint valaha, ott lenni megint s fellázadt szívet bedobni a zajosabb örömek közé.

A falusi esend előtte kiállhatlannak tetszett. Igen elősegíti ez a magunkba szállást s a saját ügyeinkkelki tépelődést. Vilmos, habár nem volt nagyon hiu, mindamellett szerelmi kudarcza által igen megsegyenítve érzé magát. Különösen boszantá őt az, hogy annyira ámulásban ringathatá magát, miképp havakon át nem volt képes megkülönböztetni Izidora barátságos szívésségeit, a szerelmi vonzalomtól.

Ez eszmék nagyon feszessé tették a közte s Izidora közötti társalást, s mind ketten oly gondolatok befolyása alatt állának, miképp keresve keresték, hogy együttlétük rövid órái alatt csak négysem közt ne maradjanak.

Eleget tudtak — hiedelmök szerint — mind a ketten, Vilmos tudta, hogy Izidora egy soha nem teljeslő ábránd miatt szenved, de ismerte nővérének gróf Honi Kázméralt határozott viszonyát és tudta, hogy Izidorának nem lehet e jeles fiatal szívéhez semmi reménye. Másrészt elégnék tartá annyit sejtetni e részben a hölgygel, a mennyit sejtett; miután tudta, hogy Aranka nagy titokban kívánja tartani szíviszonyát, nem bocskátkozhatott éppen e miatt bővebb ma-

gyarázatokba, sőt érzé, hogy már is többet beszélt, mint a mennyire Arankától feljogosítva volt. Eppen ezért szinte rettegett attól, hogy e kérdésben Izidora további faggatásainak lenne kitéve, ha csak Ketten s tanuk nélkül társaloghatnának.

Másrészt Izidorára nézve fájalmasabb és gyötrőbb volt e kérdés, hogyszem bővebb felvilágosítások keresése által sebeit még jobban felszaggatni kívánhatta volna. Hisz eleget mondott Vilmos: „Sajnálom, hogy Aranka boldogsága egy önnék bánatával.“ Ezt mondá ő, s mondhatott-e többet, midőn becsületszavát adta Aránaknak, hogy szíviszonyáról senkinek sem ad felvilágosítást? Miért kellene ezt tovább fűrkészni, Aranka boldog, így bizonyval Gábor is boldog lenne? Ily gondolatok heflyása alatt természetesen Izidora is kertiülve került Vilmossal külön találkozni.

Vilmos lelkeben felillant egy párszormily közel van ide Zováthfalva, mily könnyen áldelhetne oda rándulnia, s ott tölteni a nemes kedélyű és bájos Eliz körében a mai estét; de újra szívének balsorsára, saját lehangolt kedélyállapotjára gondola. E hangulat nem illik össze a bizalmas látogatásokkal. El a világ zabába, míg a fellázadt szív nyugalmát visszanyerheti!

Ebéd után csak hamar készüldni is kezdett Vilmos, sem Zováthy Rinald, sem gróf Hallayné kényszerítő marasztalásai rá nem bírhaták őt az ott maradásra. Tűrhethetlen és kínos volt minden percz előtte Izidora körében, ki felhő hideg arczal járt kelt körülte s egész lénye elárulá néma, de mély szegényedést.

(Vége a második kötetnek.)

KÜLÖNTELEK.

Tegnap tartá az orsz. gazdasági-egylet félévi közgyűlését itt a tanácsteremben báró Huszár Sándor ur elnöklése alatt. A rövid és szabatos előki beszéd az egyelő állásról constatálja s egyszersmind tanácskozás előtt álló tárgyait bírja fel a közfigyelmet. Ezután a titkári és pénztárnoki jelentés következik, az első a választmányok felől alatti működését, az utóbbi a pénztár állását adja elő. Előterjesztetik a választmány azon ajánlatát, hogy a gazdasági-egylet kerítje, mely már a kettő metsző út befoglalásával kényelmesen kezelhetővé vált, egyrészen fajsúlyokkal állítassák be, hogy így a nehezebb szőlő honosítása eszközölhető legyen, a mi célra a föld rigólirozása stb. szükséges-e, minél fogva a választmány felbatalmazandó lenne 3,000 forintnyi költséget kivenni az egylet tőkéjéből a kert beállítására. A közgyűlés a választmányt erre felbatalmazza. Felolvastatik a bécsi vasúti bizottság átirata, melynek fogva a gazdasági-egyletet felkéri, hogy az erdélyi vasút terén első föld kisajátítására nézve eszközöltesse a vonal közelében eső helyiségek részét, és mintán ők a vasútvonalat még inkább élvezik mind azon helyek, melyeket közvetlenül metszi át az út. A közgyűlés oda utasítja a választmányt, hogy a hasonlóan felszólított birmegyei gazdasági-egylettel tegye magát érintkezésbe s ahol képesti igényekzik a vasúti bizottság óhajátának elébe menni. Végül Tisza László ur kimutatja, hogy az egylet 3,500 forintnyi évi jövedelméből a be nem fizetett részvények ezer forintnyi hiányt okoznak, mintán többen éveken át elhanyagolták részvényük befizetését, indítványozza, hogy a választmány, egy kiküldött bizottság által a fizetési kötelezetkést buzdassa ki, a hátralevőket fizetésre szólítsa fel s végzettség esetében pereltesse be; a kik ígéreteket tettek, de kötelezetkeket be nem adták, azoktól kötelezetkeket vegye be vagy a megtagadást az egylet tagjai közül törölje ki. Ez indítvány is elfogadott, mire Tisza László ur előadja, hogy a gépházhoz az akasztály meg-szűnő, kétféle forintnyi hagyatékot hagyott az egylet intézkedése alá, minek folytán a választmány megbízott ezen hagyaték rendbehozatalára, s az egylet pénztárába leendő áthelyezésére. Ezzel a gyűlés eloszott.

Gróf Nemes János ő exelja a f. k. főkörmányszék ideiglenes alelnökéül, az elhunyt Kozma Dénes helyébe bir szerint kinevezett.

(Necrolog.) Sipos Klára, özv. Sárosi Mihályné, maga, gyermekei s unokái nevében szomorúan jelenik a helybeli ref. egyház gazdag-gondnoka, Sárosi Mihály halálát. A testi és lelki épségben levő tevékeny öreg folyó hó 9-én este, a betegség minden látszó nyoma nélkül, még szokott foglalkozásait folytatta, azonban 10 óra után egy hirtelen megrögzött szélbűdös néhány perc alatt véget vetett a 63 évre terjedt munkás életnek, s a jó atyát, férjét elragadta szeretői köréből a nélkül, hogy egy utolsó „Isten hozza”-t mondhatott volna övének. Az idvezült, mint e városnak értelmes és tevékeny polgára, mint egyházának fáradhatlan buzgó gondnoka, miat derült kedélyű, tiszta jó szívű és egyenes lelki ember sokkal ismeretesebb, mintsem jeles tulajdonát elé kellene sorolni. Hílt telmei folyó hó 12-én d. u. 4 órakor piacszori házából, rövid beszéd után, fognak a köztemetőbe kísértetni. Nyugodjanak esendesen! munka után édes a nyugalom!!

Szombaton, e hó 14-én szorgalmas tenoristánk Dalnokai ur részére fog előadni az első magyar opera „Béla futása”, jeles karmester Káldi által újból átdolgozott zenével.

Marosszékről, Mező-Kölpényből a nép művelődése körül mozgalmakról következő értesítést vesszük. Itt Mező-Kölpényben több évek során Márton napon elkezdve téliakci betek minden kedd és péntek estein elegendő térrel ki-alkozó iskolaházunkban számos férfi nemzeti öreg rendűek, középkorúak, ifjak összpontosulván, a reform. us. egyház által járatott hírlapok, protest. naptárok, vasárnapi könyvtáról Boldogháza stb. rendszeres három-négy óra folyam alatt közölveztetést olvastattak; jelenben pedig folyó ezen 1863 ik év első hetén kezdve az irt napok estein, az iskolából kikelt (talán igen is kikelt) fiak, és még nem nőtűlt, azonban az iskolázás óta csaknem minden iskolai tanulmányt feledésbe veszett ifjak, egy néhány nős férfi is, ugyancsak az iskolaházban összejönek, az én személyes jelenlétben és útirányadásom alatt nyomtatvány és könnyen olvasható kéziratokból olvasnak, észvilágerítő, szívlepköz, erkölcsi-javító verseket szavalnak, megújított énekeskönyvünkkel templomi énekeket zengedeztetnek, főbeli stb. számvetéstá-temben gyakoroltatnak, ráadásul exnobil officio kéziratban népszerű olvasmányokat kézbesítnek nekik, melyeket ők mint sajátjukat magukkal az atyai, anyai bázakhoz viszik, egymással kicserélve olvasgatják, felolvasásokat vélogatva magam személyesen is tartok közöttük Snell erkölcsi tanításából Ifjúság barátjából, Péczeli tanulságosabb verseiből, Szűkségben segítőből, gazdasági Kistűkőből, protestans István bácsi és régebbi közhasznú mezei naptárakból, Gőnczi Pál gyümölcs- és eperfa tenyésztéséről oktatásból, eselédktéből, Nagy Péter agendájából, melyek az avaton-cokra vonatkozva irt énekével szoktunk főfedetlen rekeszteni. Mindezeket kívül a vasárnapi könyvtár igen jutányosan megvett minden darabját egyházunk bekötötté, mind a szűlek, mind gyermekeik hon bázaknál hiv kezelet mellett rendre olvasnak, iskolai használatra pedig Edvi Illés Pál korszorított egész művét, Mentor több darabját már rég óta megszerezte. Végül, minthogy egy néhány irodalom és olvasást kedvelő érdekes urak is szerencsénkre egyházunkban léteznek, kik közül egy halhatlan Fáykn minden remek műveit sajátjává tette, és többen is jódarabokkal ugy vannak ellátva, miszerint az égi szöveket véka alá nem rejtjük; mindez, s más ehhez hasonló s tekintetbeni, bárhol is kicsinyben létrehozható eljárás, a rendezett olvasó-egyleteket némileg kipótolja, s bizonyítani mehozza az eredményt, csak hogy elszántan, sőt áldozatkész s képesen álljon egy néppárát szent ügy élén. Molnár Dániel, m. kölpényi ref. lelkész.

M. Váráshelyről mart. 10-ről vesszük ezen levélt: Nemes Marosszék helyettes főkirálybírója báró P. Hor-

váth Albert folyó hó 8-án 271. eln. sz. a. következő felszó-litást boesított ki az id. képviselő bizottság tagjaihoz: „Királyi főkörmányszék 8 nagyméltósága folyó hó 7-én 2288. eln. sz. a. kelt, és a mai napon távirat útján hozzám jut-tott magos leirata által ezen ns. szék képviselő bizottmá-nyának folyó hó 23 dik napjára összehívattatását elrendelni meztározott.” Ezen tisztelt rendelet értelmében hivatalosan szólítom fel uraságotat, mint a képviselő bizottságynak egyik rendes tagját, hogy az irt nap reggeli 10 órakor Ma-rós-Váráshelyen a ns. szék házául megjelenni sziveskedjen. A körülmények oda mutatnak, mintha a többi képviselő bizot-mányok is ugyanazon időre egybehivattak volna. *) Legalább a távirati intézkedés arra látszik mutatni. Az eredményről annak idejében sietend tudósítani. Egy székely.

Nemzeti színház. Mártius 7-én Szőlősi Piroka javára: „Taubhäuser” a jövő bohóza a multnak zenéjével és a jelen csoportozataival 3 felv. énekkel, táncokkal, ma-gyarosított Pákozdi, zenéjét szerelte Binder Károly, a bécsi es. kir. szabadalm. Carl-színház karigazgatója; itt elő-ször. Sületlen élecek, izetlen tréfák, émelegős örömlök s fájdalmai összevissza kuszált balmazza, zagyvaléka, a mi közönségünk előtt merőben élvezhetlen darab. Szinte ért-betlen is, hogy vannak emberek, léteznek közönség a vilá-gon, hol az illyesmí is kapos lehet. Hozzájárul még e mende-jőzan kritika alóli torz elme szüleményhez, hogy egy-szerre csak játék közben a függönyök megöl holmi gyűlés, egész hire remíti el a közönséget s egy pillanat alatt min-denki kirobanni készült a színházból; az e darabban szere-pelt Bacbus papnók közül gyűlt meg valamelyiknek a fátyla, de legott vége lőn minden bajnak, s a közönség megnyug-tatva. Végül mind e kellemetlenségekért kedves kárpótlá-sul szolgált a Szőlősi testvérek gyönyörű táncza, az ugy nevezett „Vasmegei kettős” esádás, befanitva édes atyjok, Szőlősi Szabó Lajos tánczművész által. Sok mindenféle tánczot láttunk már, de gyönyörűbbet nem. Bezzeg volt is ám taps s kiáltás! Ismételnők kelle. A jutalmazott éljenek-el s korszorukkal fogadtatt. Közönség nagy számmal.

Mártius 8-án: „A zsidó” eredeti népszínmű Szigligeti-től. Jó előadás.

Mártius 9-én, jótékony ezüli előadás a helybeli ref. főtanodában zenegyűlet javára bérletszűnetben, a főtanodai zene- és énekar által Szuk György karnagy és énektanár igazgatása alatt: „zene, ének- és szavalati Academia” 2 szakaszban s e közben: „Zsolky, a vén diák”, színjáték 2 felv. irta Malticz Augustus báró, ford. Fekete-Soma. Az „Academia” műsorozata 8 pont alatt négy zene- s két énekdarabot s két szavalatból állt, még pedig a következő zenedarabokból: Nyitány „Nabucco” ez. dalműből, Verdől; nyitány „Mártha” című dalműből, Flotowtól; magánydal „Traviata” ez. dalműből, Ver-ditől s ezek között: Dalszabadság, Marschnertől s magyar népdalok (A virágok megülteni nem lehet s Hej ne busulj rózsám, kincsem) az énekar által; a szava-latok közül az első, Arany „Rendületlent” című költeményét szavalta Nagy László, gymn. szaktanító, a másodikat, Vörösmarty „Hazaszeretet” ez. költeményét Révay Pál, másod éves bölcsész.

Csak a mult hónapban (febr. 3.) volt szerencsénk e lapokban helybeli év. ref. főtanodának zene- s énekkari ez idei felv. közvilágításról szólva elismerésünket nyilvánítani a főtanoda előjárásáról és nemes ifjúságáról; az elsőkről, hogy böles belátással és tapintattal igyekeznek kedvező al-kalmat s kedvet adni növendékeiknek a haza szebb jövője reményeinek arra, hogy a komolyabb tudományok mellett a szépművészetek iránt is hovatovább mindinkább érdeköl-djenek s azokban bepezésk magokat, az utóbbiakról, hogy a javokra, keblők, lelkük érzelmeinek nemesítésére ezölő serkentéseknek készörment engedve dicsekes szorgalmat fejtenek ki s meglepő eredményt mutatnak fel: most a t. közönség maga is meggyőződhetett s a szives fogadtatás-ból, teméred sok tapasból s általános örömből következtet-ve egy látszik meg is győződött róla, hogy a mit akkor irtunk, nem volt nagyítás, hanem szép valóság. Egyes da-raboknál nemesek előadás után, hanem közben is zajos tap-sokban nyilvánult a műtőttőbb közönség tetszése s minden felé hol egy, hol más ifju neve után tudakozódtak, legőbbben a jeles Flügelmorista (Vince Miklós jogász) után, minden előadás végén pedig, egy a zene- mint ének előadások s szavalások után az illetők rendszeres háromszor hivattak ki egymás után. A másodikori éneklést ismételni is kellett. A szindarab is, melybe a lengyelországi I. Napoleon korabeli forradalomra vonatkozóanál fogva s a jelenlegi ottani ese-ményekre illetőleg Bajza „Apotheosis”-ának Paulai általi el-szavaltását is szépen közbe szőtték, jó adalékn szolgált ar-ra nézve, hogy e mai est emléke az igen nagy számmal egybegyűlt sokaság keblében sokáig fenmaradjon. Záradekúl feneclített zenekarnagy s énektanár Szuk György urnak, kinek közönségtől kiváló mértékben az ifjúság zene- s ének-művészeti valóban oly meglepő előhaladása, egy „magyar induló”-a adatott, melyet bár az idő már késő volt, szin-tén ismételni kellett.

Mártius 10-én: „Narciss, vagy Pompadour bukása.” Dráma 5. felv. irta Brachvogel, ford. Martin Friges. Élve-zetes darab, jó előadás.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, mart. 3. Tegnap irt öt óráig tartó ministertanács volt, a mely kizárólag a lengyel ügygyel foglalkozott. A mint beszéltek, elhatározottak, hogy a Lengyelország iránt oly kedvező közvélemény kielégítése végett, Sándor csárnál diplomatiail uton, de a legnagyobb tisztelet tanúsításával közbenjárjanak. A kabinet valószínűleg készitve lesz elevenebb politikát követni e komoly kérdés-ben, mert az angol aristocraia legkitűnőbb tagjai nagy mee-tinget készölnek tartani Lengyelország érdekében, s Derby lord maga is szándékozik felszólalni a jelen ülészek alatt.

*) Ugy hisszük mi is, mert láttunk még egy pár ily meghívást. Szek.

Más tudósítások szerint azonban, dacára a parlament-ben egyhangulag és erőlesen nyilvánuló rokonszenvnek, a kormányhoz közel álló személyiségek azon osztatlan nézet-ben vannak, hogy Anglia mindössze is a lengyelek javára teendő jótanácsokra fog szorítkozni s gondosan kikerül minden tetleges fellépést. Nem kell felednünk, mond egy tu-dósító, hogy a mostani angol politikának vezérgondolata, az európai béke fentartása. E szempontból kiindulva Anglia illő nyomattékkal lelkére köti az orosz kormánynak, a len-gyelek alkotmány adása általi lecsendesítésének szükséges-ségét. Ha diplomatiail előterjesztések által valami eszközöl-hető, arra is kész lesz, hogy Franciaországgal és Ausztriá-val közös jegyzéket intézzenek a pétervári kabinethez. De hogy ennél tovább menjen, egyelőre fel nem tehető. Nehe-zen fogna Palmerston lordnak sikerülni, hogy az országot a lengyel ügyben több mint diplomatiail cselekvésre bírja, még akkor is, ha személyére nézve hajlandó volna rá, a mi éppen nem ugy van.

A Franciaországgal közös cselekvés tervét felhagyott-nak tartják. A fenebb érintett ministertanácsban azt is ki-mondották volna, hogy mintán a lengyel ügyben tett fran-czia javaslatok nem elég határozottak jelleműek, a brit kabi-net azokat nem támogathatja; azonban nincs ellenére, hogy Franciaország saját felelősségére cselekedjék, csakbogy An-glia abban nem szándékszik részt venni. — Ily ellenmondó hírek zűrzavarában csak az események fejlődésétől várhat-juk a való kitisztázását.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, mart. 5. Több oldalról jövő ellenmondások dacára itteni diplomata körökben az a nézet uralkodik, hogy a Cowley lord által e hó 1-én á-nyújtott felelet Drouyn de Lhuys urnak febr. 19-ki sürgő-nyére, a mely Angliát közös cselekvésre hivta fel a lengyel ügyben, kedvező tartalmu. Csakhogy Anglia előbb tisztába akar jöni az orosz-porosz egyezményről, hogy lehető eset-ben Poroszország csatlakozását is megnyerje Oroszország rábeszélésére. Egyébiránt mindez csak pusztá gyanításon alapuló hír s mindenki feszülten várja a lengyelügy feletti vita megkezdését a szenatusban, a mi pedig, a mint egy távirati sürgönyben jelentve volt, el van napolva.

Bécsi diplomatiail körökben tagadják, hogy Budberg báró a francziák császárát biztosította volna, hogy II. Sándor Len-gyelországnak a legtróvidebb idő alatt meg fogja adni a kö-vetelt nemzeti és alkotmányos önkormányzatot, s hogy Kon-stantin nagyherceget lengyel királlyá fogná kinevezni.

A Mexikóban levő csapatok visszahívásának híre foly-vást határozottabb alakot ölt. Azt mondják, a legutóbbi pos-tával Forey tábornoknak egy levele érkezett, a melyben egész halmaz részletet hoz fel a hadjárat nehézségeinek ki-mutatására. Európában nagy a esalódás Mexiko politikai helyzete felől. Többek közt Juareznek, a ki egy teljes be-szűlésre méltó egyéniség, sokkal nagyobb a népszerűsége, mint közönségesen hiszik. Egyszóval Forey azt tanácsolja, hogy boesátkozzanak alkudozásba a mexikói kormánnyal, a melytől várni lehet, hogy örmest kezét nyújtand a fran-cziák tisztessége visszavonulására. Párisban még az a hír is kering, hogy a békeegyezmény Juarezrel már meg is volna kötve.

OLASZORSZÁG. Turin, mart. 7. A „Diritto” Garibaldi-nak egy kéltványát közli az orosz hadsereg jeleseihez s egy Langewitzhez intézett iratát, a melyben őt arra hivja fel, hogy az egykori egész Lengyelországra terjessze ki a mozgalmat. Hozzáteszi: az által időt fog adni ön, hogy a rokonszenvek tettekké alakuljanak át.

Victor Emanuel király, államai megtekintése végett kör-utra indul. Legelőbb Bolognába és Florenzbe, onnan Ná-polyba, végre Milanóba menend, ez utóbbi városban egy hó-napig szándékozzán maradni.

Azt beszélik, hogy Türr tbk, a kit a király megha-gyásából a hadügyminister sietve küldött Párisba, nem csap-nan legyervervadásra végett utazott Franciaországba. A ki-rály azzal bízta volna meg, hogy iparkodjék pontos tudomást szerezni a francziarszági politikai hangulatról. Türr-nek a társadalom mindenféle rétegeiben vannak összekötte-tései, világos eszt ember s remélhetni, hogy sok dűlget tisztában fog látni, mint a hivatalos diplomaták. Itt némely fontos dolgok irát kétkedésben vannak, s minthogy új di-plomatiail hadjáratára lehet számot tartani, szeretnének min-denekeltől a francziák hanglata iránt tisztában lenni. Ha-bár nem igen van róla szó, mégis bizonyos, hogy a császár nagyon boszorkodik a római kormánnyra. Itt készen akarnak lenni, még pedig annyival inkább, minthogy a római cse-lekvési párt ismét mozogni szándékozik.

NÉMETORSZÁG. Berlin, mart. 5. Nyugati Porosz-szágból írják, hogy Eulenburg grófnak a képviselőház febr. 26-iki ülésében tett nyilatkozata, mintha t. i. porosz katonaság nem lépte volna át a lengyel határt, ott a leg-nagyobb esodálkozást idézte elő. Egy porosz gyalog század nemesek hogy átkelt a Drewenzen és Dobrzyňa bevonult, hanem e lengyel helység mögött az erdő összevissza ku-tatta, s csak nyolcz óra mulva tért vissza a porosz terít-letre. Hogy a ministeriumnak erről nem tétett jelentést, az megfoghatatlan. A határ hosszában levő adó-hivatalnoknak meghagyottak, hogy a határon történend minden rendkívüli esetről jelentést tegyenek felebbvalóknak. E szerint a Gol-lubban levő főellenőr, a ki más hivatalnokokkal együtt len-gyel területre követé a porosz katonaságot, ezen határ át-lépésről azonnal jelentést tett a thorni főadóhivatalnál. Eu-lenburg gróf azon állítása sem igaz, hogy ama többször említett lengyeleket azért kellett a porosz földért kintasítani s az orosz batóságok kiszolgáltatni, mert már lejárt orosz utleveleik voltak. Ezek közül csak egynek volt lejárt utleve-le; a többi francia utlevelel volt ellátva.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Távirati tudósítások a lengyel felkelésről:

Lemberg, mart. 7. Galiczia keleti határszélét orosz részről szigorúan őriztetik csendőrség, katonaság és vidéki parasztság által.

Krakó, mart. 7. A „Ozas” njabb részleteket közöl a Pieskovskalanál történt tüközetről. Ha a felkelők löszerdol-gában meg nem szűkítlnék, az oroszok sokkal nagyobb vere-

seget szenvedtek volna. Az oroszok Miechowba húzódtak vissza. Langiewitz és Jezioranski főhadiszállása 5 kén Goszczanban volt, a hol Waligorskinak mintegy 1000 emberből álló hadosztályával egyesültek. Tegnap ismét sok sebesültet szállítottak Krakókba.

Kalisch kormányzóságban a porosz határszélén Słupce és Miechowice mellett, a hol 1- és 2-kán csaták voltak, a melyek a felkelőkre nézve szerencsétlenül ütöttek ki.

Radownál 5000 jól fegyverzett felkelő, köztük 1000 lovas lépte át a porosz határt. Poroszországból pedig Wrechenél febr. 28-dikán 400 orosz tört be Lengyelországba; másnap csatára került a dolog s az oroszok Milecki vezérlete alatt megverettek.

Mieroslawskiról írja a „Br. Ztg.“, hogy mintán átjött a batáron, Płowcebe sógorához, Biesiekierskihez ment, a honnan Krzywosondzba távozott, a hol mintegy 300 felkelő várt rá. Az oroszok aztán a kis csapatot nem sokára megtámadták, a mely alkalommal a felkelők közül mintegy száz-an elestek.

Varsóból írják, hogy ott a mérsékelt párt, dacára az orosz terrorizmusnak, egy nyilatkozványt készít elő, a mely éppen e pillanatban nagy fontosságu. Ez a mérsékelt pártnak, a melynek feje a külföldön levő gróf Zamoyski, egy manifestumból fog állani, s azon kijelentést foglalandja magában, hogy a mérsékeltnek is solidaritásban állanak a mozgalommal. Együtt a Wielopolski által szervezett államtanács azon tagjai, a kik némileg független állásban maradtak, e testületből ki fognak lépni. Ezzel aztán a mozgalom új fphasiba fog lépni, a melyet többi közt az is jellemző, hogy Mieroslawskit a mérsékelt patrioták a parancsnokság letevésére s külföldre visszatérésre bírták. Mieroslawski, a ki a guerillaharczozat, a mint az most a lengyel királyságban foly, ugy sincs megelégedve, állítólag engedett, s elutazása által megmenti a lengyel mozgalmat annak látásától, mintha ez a kosmopolita forradalmi párttal solidaritásban állana.

GÖRÖGORSZÁG. Athéne, mart. 3. A nemzeti gyűlés mai ülésében Valtinos képviselő azon indítványt tette, hogy mintán a birlapokban elterjedt nézetek szerint a nagybatalmak Otto királyt vagy legalább annak dynastiáját a trónra vissza akarják helyezni, a nemzeti gyűlésnek azon határozatát, a mely által a bajor dynastia a görög trónról örökre kizáratik, minden képviselő aláírja, hogy később senki se mondhasa, hogy annak hozatalában részt nem vett. Ez indítvány elfogadtatott.

Ujabb. Az „A. Allg. Ztg.“ félhivatalos képű levelezője szerint az erdélyi országgyűlésre már megtette gr. Nádasdy az előkészületi munkákat, csak az összehívás idejére nézve nincsenek még tisztában. A német-szláv landtagokat nem osztaltják el már martius végén, hanem időt hagynak nekik munkáik bevégzésére. A galliciai landtagnak is kell egy kis idő, hogy legalább a leg-sürgetőbb munkákat elvégezhesse. A reichsrath pedig a tavasz helyett majd csak őszre, aratás utánra, augusztus végére hivatik egybe. Azért történik az elhalasztás, mond az ágostai lap, hogy Erdélynek is ideje legyen határozni a reichsrathba menetel iránt.

A „Presse“ azt óhajtáná, hogy a reichsrathot az erdélyi országgyűléssel együtt májusban hívnák egybe. Mig Erdély határoz, ugy mond, addig a reichsrath szűkebb reichsrathi teendőit végezhetné. „Vagy küld Erdély követeket a reichsrathba, a kik aztán ott tüstént meg is jelenhetnek, vagy nem küld, a mikor aztán — mond a „Presse“ — elég e szavazat, hogy a miniszterium, mint Magyar- és Horvátország irányában, Erdellyel szemközt is forma szerint törvényes összes reichsrathnak nyilatkoztassa a reichsrathot.“ Ezen reichsrathnak a „Presse“

szerint nagy teendői vannak. „Prágában azt mondá az államminiszter: Oesterreich entwarfnet.“ De a „Presse“, ugy hiszi, Ausztriának még készülnie kell. „Palissadokkal“ kell körülvenni az alkotmányt, hogy biztos „vár-négyszögge, bevehetlenné“ váljék. Azon körülményből, hogy az államminiszter Prágában Herbst egészségére ivott, azzal hizeleg magának a „Presse“, hogy államminiszter ur a jövő reichsrathi ülésszakon inkább fog közeledni az „alkotmányhü ellenzék“ törekvéseihez. „A miniszteri politikának e szövetséget meg kell szereznie, mond a „Presse“, különben az „alkotmány elleni megbuktatják.“ „Ez vivta ki a Schmerling-miniszteriumot, míg az a tömeg, mely ma e kormányt körül tömjénezi, nagy részt csak az a tömeg, mely minden miniszteriumnak szolgálja, ma Bachnak, holnap Goluchowszkinak, holnapután Schmerlingnek, talán egy nappal utóbb Clamnak, s végre megint — Bachnak.“ Ime, a „Presse“ reményei, aggodalmi! Egyébiránt e lap is megerősíti azt a hirt, hogy az erdélyi kancelláriában csakugyan elkészült a „Wahlordnung“ az erdélyi „landtagra.“ A választás nem megyék, hanem népszám szerint történik. A regalisták meghagyták.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 11-kén: Nemzeti köles 81.55. 5%. Metalliques 75.20. Bank-részvény 809.—. Hitel-részvény 217.30. Váltó Londonra 115.5. Ezüst 114.50. Arany 5.47 1/2.

Martius 9-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 75.—. Erdélyi 72.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(58) Sz. 786. 1863.

Hirdetmény.

(2—3)

Nemes Kolozsmegye ideiglenes törvényszéke által ezennel közhirrű tétetik, miszerént mai napról jelen szám alatt kelt végzés által gróf Csáki György földbirtokos urnak összes ingó, s mindazon ingatlan javai felett, melyek az 1853 évi július 18-án kiadott csődrendtartás szabálya alá helyezett országokban fektisznek, a csődeljárás alkalmazása saját kérésére elrendeltetett.

Perligyelőül ügyvéd Groisz Nándor ur Kolozsvárt, helyettesül ügyvéd Várad György ur Kolozsvárt neveztetik ki, s előbbeni a tömeg ideiglenes kezelésével is megbízatik.

Ennélfogva felszólítatnak mind azok, kik bár minő jogezim alatt valamely követelést vélnék közadós gróf Csáki György ur ellen igénybe vehetni, hogy ezen igényöket a perligyelő ellen intézendő rendes kereset alakjában **legfeljebb 1863-dik évi május 30-ik napjáig** bejelenteni el ne mulaszták, mivel ellenkező esetben dacára bár mely tulajdonosi, zálog vagy elsőbbségi jogainak a csőd eljárásból ki fognak rekesztetni, s minden igényöket elvesztendik a csőd tömeg ellen.

Egyszersmind a végleges tömeggondnok és hitclezői választmány megválasztására hatánap tűztetik ki **1863-dik év június 6-án délelőtt 9 órára**, melyre a hitclezők a csődrendtartás 44-dik §-ra utalás mellett azon hozzáadással hivatnak meg, hogy ezen hatánapon a közadós által igénybe vett vagyon átengedési kedvezmény fölött is tárgyalás fog tartatni.

Nemes Kolozsmegye id. törvényszékének 1863-dik évi mártius 7-én tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

Déván, a már kitervezett vasut-vonal szomszédságában eladó egy udvarház, belső s külső hozzá tartozóival együtt. Értekezni lehet felette **Hátszegen** kereskedő **LENGYEL ANTAL** urnál. (59) (1—1)

(55)

A cs. kir. osztrák

(2—6)

Hitel-sorsjegyek

huzása április 1-jén 1863-ban leend.

Minden sorsjeggyel nyeretik e huzások folytán, még pedig a következő kölesön nyer- részletekkel u. m. **250,000 frt. 200,000 frt. 150,000 frt. 40,000 frt. 30,000 frt. 20,000 frt. 15,000 frt. 5,000 frt. 4,000 frt. 3,000 frt. 2,500 frt. 2,000 frt. 1,500 frt.**

sat. Legkevesebb nyeremény 140 forint.

Egy ily sorsjegy ára csak 3 „ „ oszt. ért.

5 Sorsjegy ára csak 14 „ „ „

Megrendelések a jegyekre az illető ár mennyiségek megküldésével mentől előbb és közvetlenül **Frankfurtba a M. B. Schottenfels** bank és nagy kereskedő Céghez küldendők.

Nyer-Lajstromok a huzás után azonnal elküldetnek minden résztvevőkhöz.

Muzeum-utca, városfelőli szegletén, 350 sz. alatti telken, 5 felszoba, kamara, pincze, istálló, kiadó. (52) (3—3)

(54)

Haszonbéri hirdetés.

(3—3)

A néhai gróf **Kemény Sámuel** hagyatéki tömegéhez tartozó: 1. Tordamegyében Gerenden. 2. Középszolnok megyében — Girókután — lévő jószágok, minden hozzá tartozó részekkel: udvarház, gazdasági épületek, szántók, kaszálók, és szőlőkkel együtt, folyó 1863-ik év Szentgyörgy napjától kezdve, több évekre haszonbérbe kiadandók.

Mindezek felett lehet értekezni és f. év április 1-ső napjáig beadandó írásbeli ajánlatok alapján a szerződést végrehajtani. Kolozsvárt a néhai gróf **Kemény Sámuel** hagyatéki tömeg gondnokával, **POCH JÓZSEFF**el, az óvári szállásán.

Nyomatott az év. ref. fűtada betűivel. (Bel-farkasutca, 74 az.)

(57)

Koresma haszonbérlet.

(2—3)

A m.-valkói közbirtokosság M.-Valkó helységében létező koresmárolási joga f. évi márczius hó 26-án árverés után 3 évre haszonbérbe adatik. Az árverelés a közbirtokosság pénztárnoka szállásán a mondott napon d. e. 10 órakor fog megtartatni. Incesl, márczius 6-án, 1863.

Gyarmathy Miklós, alinspector.

(53)

Havas eladás.

(3—3)

Tordavármegye északkeleti részén fekvő **Bisztrai havas** nevű birtok m. e. 12,654 hold kiterjedésben, melyből 1300 holdnál több I. oszt. legelő, többi része erdő, nagyobára fenyves, 10 fűrészzsel együtt szabadkézből örökön eladó.

Értekezhetni bérmentett tudakozás után vagy személyesen törv. felbatalmazott **Birró Domokosnál Székely-Udvarhelyt.**

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Erdély nagyfejedelemség hivatali tiszti névtára 1863-dik évre hozzájárul a rendeletek és intézkedések tára, Erdély alkotmányos felosztása s helység-neveinek betűsoros jegyzéke. Ára 2 frt.

VADRÓZSÁK,

Székely Népköltés Gyűjtemény.

Szerkeszti **KRIZA JÁNOS**. 1863. (VIII— 576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.

Erdély földrajza

az alkotmányos közigazgatási felosztás szerint. Alsóbbrendű iskolák számára szerkeszté **MATUSIK NEP. JÁNOS** kegyes tanítórendi áldor és tanár, r. k. lyceumi könyvtör, s a m. k. természettudományi társulat rendes tagja. (Egy színezett térképpel.) Ára 40 kr.

Csatározás a Daco-Roman törekvések ellen.

(Vonatkozva Iliarianu Papiu „Erdély függetlensége“ című röpiratára.)

Irtá Dózsa Dániel. Ára 40 kr.

Népszerű A B C

és Elemi olvasó-könyv fiu és leány gyermekek számára. Irtá Tóth Tamás kolozsvári év. ref. tanító. Ára 16 kr.

Ingyen tanító francia nyelv-Képek a hazai történelemből. Gyermekek számára szerkeszté **Tánczos János**. Ára 50 kr.

A magyar kényurak. Regény az Anjou-királyok korából. Irtá **Józsa Miklós**. 4 kötet. Ára 4 ft.

Az országbirói értekezletről, különös tekintettel a váltójogra. Lipse. Irtá **Dózsa Dániel**. Ára 1 ft. 20 kr.